

TALK - Language and literacy curriculum for pre-schoolers and school-age children: a programme to improve inclusion, scholastic achievement and social well-being (TALKCHIL)

Carolina BODEA-HAȚEGAN¹

Abstract

This article describes the TALK - Language and literacy curriculum for pre-schoolers and school-age children: a programme to improve inclusion, scholastic achievement and social well-being (TALKCHIL) project, Erasmus+ KA2 (no. 2017-1- IT02-KA201- 036596). The focus is on its the main objectives, activities and partners, but also on ASTTLR role (ASTTLR- Asociația Specialiștilor în Terapia Tulburărilor de Limbaj din România), the partner institution in the project from Romania. This project has a great relevance for Romania situation as it focuses on one of the most important educational subject, children with learning disabilities and the way this disorder can be prevented from early ages, from kindergarten. The obtained results are gathered in two consistent materials, one dedicated to teachers and ne dedicated to parents, these materials being of great value for the learning disabilities field.

Keywords: learning disabilities, project, Erasmus+, dissemination article, ASTTLR

Proiectul ‘TALK - Language and literacy curriculum for pre-schoolers and school-age children: a programme to improve inclusion, scholastic achievement and social well-being (TALKCHIL) (TALK-curriculum pentru dezvoltarea limbajului și a prechizițiilor pentru scris-citit la preșcolari și școlarii mici-un program de promovare a incluziunii, a succesului școlar și a bunăstării copiilor)’, numărul 2017-1- IT02-KA201- 036596 este un proiect finanțat prin fonduri Erasmus+, în cadrul programelor KA2 - Cooperation for Innovation and the Exchange of Good Practices; KA201 - Strategic Partnerships for school education. Proiectul TALKCHIL este coordonat de Departmentul of Human Sciences din University of Verona, având ca parteneri Asociația Specialiștilor în Terapia Tulburărilor de Limbaj din România-ASTTLR, Hogeschool Gent at University College of Gent, Social Cooperative

‘Progetto Crescere’ din Italia și ‘Union of Associations Multikultura’ din Polonia.

Scopul acestui proiect este de a investiga dezvoltarea timpurie a limbajului, precum și bunăstarea copiilor în mediul școlar, fiind vizate astfel și aspecte ale dezvoltării socio-emoționale a copiilor. Responsabilul acestui proiect din partea României este dr. Carolina Bodea Hațegan, președintele Asociației Specialiștilor în Terapia Tulburărilor de Limbaj din România-ASTTLR, iar cercetătorii implicați în proiect sunt dr. Dorina Talaș, dr. Raluca Trifu și logoped Lăcrămioara Buzzo.

Proiectul este organizat în baza următoarelor obiective:

- Să promoveze incluziunea școlară timpurie a copiilor cu cerințe educaționale speciale, mai specific a copiilor cu tulburări de limbaj și comunicare;

- Să promoveze și să faciliteze tranziția de la grădiniță la școală pentru copiii cu tulburări de limbaj și comunicare,
- Să evalueze și să dezvolte abilități lingvistice și comunicaționale de timpuriu pentru a preveni apariția dificultăților de învățare și pentru a asigura o stare de bine socială pe parcursul școlarității,
- Să dezvolte și să implementeze programe de suport pentru cadrele didactice cu scopul de a crește calitatea procesului educațional ce vizează copilăria mică.

Implementarea proiectului va aduce două seturi de importante beneficii partenerilor și beneficiarilor:

- Va contribui la îmbunătățirea competențelor cadrelor didactice pentru a sprijini dezvoltarea abilităților copiilor în perioada grădiniței, ceea ce va facilita tranziția copiilor spre ciclul educațional școlar primar.
- Va contribui la creșterea stării de bine și a calității vieții copiilor cuprinși în studiu prin îmbunătățirea abilităților comunicaționale și prevenția posibilelor dificultăți de învățare.

Participanții direcți în cadrul acestui proiect sunt (același număr de participanți direcți este prestabilit pentru fiecare partener din cadrul proiectului):

- 100 copii aflați în grupa mare de grădiniță (câte 100 de copii din fiecare țară participantă la proiect: Italia, România, Belgia);
- 10 cadre didactice (din fiecare țară participantă la proiect);
- părinții copiilor participanți la cercetare.

Cei 100 de copii sunt evaluați la debutul proiectului, apoi sunt evaluați pe parcursul proiectului, după implementarea programelor de suport, respectiv la finele grupei mari de grădiniță și sunt reevaluați (ca procedură de follow-up) la finele primului an din ciclul primar (în țara noastră, la finele clasei pregătitoare, clasei 0).

Cei 100 de copii evaluați din țara noastră sunt înscriși la Grădinița cu program prelungit "Floare de Iris", Cluj-Napoca, instituție cu care ASTTLR a încheiat un protocol de colaborare încă din anul 2017.

Procesul de evaluare în cele trei momente, se bazează atât pe instrumente standardizate, cât și instrumente construite, adaptate și traduse în cadrul proiectului. Un instrument standardizat utilizat pentru stabilirea nivelului abilităților lingvistice și comunicaționale a copiilor participanți la proiect este testul DENVER (Denver Developmental Screening Test). Din bateria Denver se utilizează subscala pentru limbaj, instrument prin intermediul căruia se stabilește vârsta limbajului. Acest instrument este dublat și de o evaluare logopedică bazată în special pe utilizarea albumului logopedic (Bodea Hațegan, 2016), fiind vizată în mod deosebit identificarea tulburărilor sunetelor vorbirii, cunoscut fiind faptul că tulburările fonologice și articulatorii se asociază, în general, cu dificultăți specifice de învățare (Bodea Hațegan 2013; Hulme, Snowling, 2013).

Pe lângă testul standardizat au fost utilizate și 5 instrumente pe baza cărora s-a observat comportamentul copilului în relație cu colegii, cu cadrele didactice, cu părinții:

- Chestionar pentru evaluarea comportamentului social în creșă/grădiniță;
- Grilă pentru evaluarea interacțiunii cadru didactic-copil;
- Grilă pentru evaluarea interacțiunii copil-cadru didactic și copil-colegi;
- Grilă pentru evaluarea interacțiunii copil-părinți și copil-colegi;
- Chestionar privind expunerea copiilor la două sau mai multe limbi străine.

Toate aceste instrumente au fost elaborate în cadrul proiectului, traduse și adaptate specificului cultural al fiecărei dintre cele trei țări în care s-au aplicat (România, Belgia, Italia).

Cel mai valoros instrument de evaluare, instrument creat în cadrul proiectului este prezentat într-o versiune computerizată, și acesta permite cuantificarea automată a rezultatelor înregistrate de copii. La nivelul proiectului acest instrument se numește Curriculum TALK (pentru evaluarea abilităților lingvistice necesare achiziției scris-cititului). Acest instrument cuprinde următoarele probe:

- Repetare de pseudocuvinte;
- Conștiință fonologică (3 sarcini) (sarcinile sunt de segmentare silabică, segmentare și fonemică);
- Producție lexicală (sarcină de denumire a unor cuvinte cu frecvență screscută și a unor cuvinte cu frecvență scăzută în utilizare);
- Comprehensiune lexicală (sarcină de decizie lexicală);
- Producție morfosintactică (repetarea structurilor lingvistice audiate. Sarcina este gradată de la repetare de

sintagme, la repetare de propoziții dezvoltate);

- Comprehensiune morfosintactică (sarcină de decizie morfo-sintactică. Această sarcină completează sarcina de comprehensiune lexicală, înglobând și criteriul morfo-sintactic);
- Numire rapidă (RAN);
- Sarcină de comprehensiunea unei povești sociale;
- Sarcină de desenat (sarcina presupune redarea după model a patru figuri geometrice: cerc, triunghi, semnul plus, romb).

Instrumentul presupune utilizare interactivă adresându-se copilului din generația digitală, venind astfel în întâmpinarea interesului major al acestei generații de copii pentru calculator și instrumente informatice. Prin acest instrument s-a vizat sublinierea atât a importanței evaluării abilităților lingvistice verbale la o vârstă timpurie, cât mai ales, legătura dintre limbajul oral și cel scris/citit. Prin urmare, evaluarea de timpuriu a limbajului oral se constituie într-o modalitate de prevenție a tulburărilor de scris-citit de mai târziu.

Având în vedere rezultatele evaluării copiilor participanți la studiu, în etapa pretest s-au construit celelalte două rezultate (oput-puturi) ale proiectului:

- Ghidul TALK pentru cadre didactice
- Ghidul TALK pentru părinți

Aceste două rezultate ale proiectului, ghidul pentru cadre didactice și ghidul pentru părinți au fost creionate pe cele 7 niveluri curriculare materializate în programul TALK:

- Conștiința fonologică;

- Citim cărți-spunem povești;
- Jocuri pentru dezvoltarea vocabularului;
- Limbajul expresiv tematic;
- Comunicarea socială și emoțională;
- Muzică și mișcare;
- Activități de scris/desenat/dezvoltarea motricității fine.

Aceste materiale curriculare pot fi de un real folos cadrelor didactice și părinților întrucât oferă exemple de activități care pot fi lucrate cu copiii în vederea asigurării nivelului optim de dezvoltare lingvistică orală în vederea facilitării achiziției scrise/cititului și a tranziției de la grădiniță la școală. În elaborarea acestor instrumente s-a pornit de la asumția că intervenția de specialitate asupra limbajului oral are implicații pozitive și asupra achiziției limbajului scris-citit, aspect ilustrat de literatura de specialitate și la nivelul altor studii (Fricke, Bowyer-Crane, Haley, Hulme, Snowling, 2013).

Toate datele proiectului sunt încărcate la nivelul celui de-al patrulea material creat în cadrul proiectului, pe lângă instrumentul TALK de evaluare și cele două materiale suport (Ghidul TALK pentru cadre didactice și Ghidul Talk pentru părinți), anume la nivelul unei platforme online (<http://press.eminus.pl/e-learning/>). Prin această platformă se facilitează diseminarea rezultatelor proiectului, se asigură sustenabilitatea acestuia și se facilitează utilizarea rezultatelor proiectului de un număr mai mare de beneficiari

Procedural, după etapa de evaluare inițială (evaluare pretest), urmează etapa de implementare a programelor suport

pentru cadrele didactice și părinți, programe bazate în special pe întâlnirile cu cadrele didactice și părinții și cele două ghiduri, pentru ca în final să aibă loc etapa de evaluare finală (posttest).

În etapa de evaluare finală performanțele elevilor se evaluează atât prin Curriculum-ul TALK, cât și printr-un instrument de evaluare a abilităților de scris-citit.

Dacă această etapă este una facilă pentru partenerii noștri de proiect, anume partenerii italieni și partenerii belgieni, pentru noi situația este una delicată, aceasta pentru că, în țara noastră, nu există niciun instrument standardizat de evaluare a scris-cititului la finalul clasei o. În aceste condiții ne-am aflat în situația de a crea și standardiza un astfel de instrument, chiar dacă proiectul în sine nu are drept obiectiv acest aspect.

Instrumentul elaborat de noi pentru evaluare abilităților de scris-citit la finalul clasei o a fost aplicat pe o populație de aproximativ 500 copii, iar datele obținute ne vor permite generalizarea rezultatelor proiectului.

Diseminarea rezultatelor proiectului se realizează printr-un eveniment științific special organizat. Proiectul prevede minim 80 participanți la acest eveniment în fiecare dintre cele trei țări partenere, în total 240 participanți. Evenimentul pe care îl vom organiza la nivelul ASTTLR-Asociației Specialiștilor în Terapia Tulburărilor de Limbaj din România va avea loc în luna Iunie și se va numi: Aspecte ale evaluării multidimensionate timpurii a limbajului. Evenimentul din Italia va avea loc în luna Aprilie și se va numi: "TALK"- predarea și evaluarea

limbajului. Evenimentul din Belgia va avea loc în luna Mai și se va numi: Tranziția de la grădiniță la școală-program de suport a incluziunii și a bunăstării.

Prin cele trei evenimente se urmărește prezentarea proiectului publicului larg, dar mai ales se atrage atenția asupra intervenției timpurii și asupra pregătirii trecerii de la grădiniță la școală nu doar pentru copilul cu nevoi educaționale speciale, ci pentru toți copiii.

Rezultatele proiectului în ceea ce privește evoluția copiilor vor fi prezentate în cadrul conferințelor organizate în fiecare țară parteneră, precum și prin articolele de specialitate care vor fi elaborate.

Acknowledgement

The project " TALK - Language and literacy curriculum for pre-schoolers and school-age children: a programme to improve inclusion, scholastic achievement and social well-being (TALKCHIL)", with number 2017-1- IT02-KA201- 036596, under Erasmus+ Programme, was funded with support from the European Commission.

Bibliografie

Bodea Hațegan, C. (2013). Procesarea fonologică-delimitări teoretice și aplicații practice, Cartea Albă a Psihopedagogiei Speciale, Departamentul de Psihopedagogie Speciala (Ediție CD-ROM și volum on-line), ISBN 978-973-0-15758-1, 2013.

Bodea Hațegan, C. (2016). Logopedia. Terapia tulburărilor de limbaj- Structuri deschise, București: Editura Trei.

Fricke, S., Bowyer-Crane, C., Haley, A.J., Hulme, C., Snowling, M. J. (2013). Efficacy of language intervention in the early years. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*. 2013 Mar; 54(3):280-90. Epub 2012 Nov 23.

Hulme, C, Snowling M.J. (2013). The interface between spoken and written language: developmental disorders. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London, Serie B Biological Sciences*. 2013 Dec 9;369(1634):20120395. doi: 10.1098/rstb.2012.0395.

<https://www.testcentral.ro/ro/produse/teste-clinice/evaluarea-nivelului-de-dezvoltare/ddst-ii/>

<http://press.eminus.pl/e-learning/www.asttlr.ro>

<https://www.gradinitafloaredeiris.ro>

Disclaimer: "This open educational material reflects only the author's view and that the National Agency and the European Commission are not responsible for any use that may be made of the information it contains".

¹. Conf. univ. dr., Departamentul de Psihopedagogie Specială, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca; E-mail: carolina.bodea.hategan@gmail.com